

Pilgupüüdjaks kohev parukas

REIN SANDER

Parukapuu on eestikeelse nime saanud viljade järgi – need katavad põõsast tihe-date kohevate kobaratena.

Harilik parukapuu (*Cotinus coggygria*) kasvab meil paari-kolme meetri kõrguse põõsana ja viljub harva. Meie suvi on selleks liiga lühike ja jahe. Parukapuu päriskodu on lõunapoolses Euroopas, kus soojakraade rohkem.

Meil on parukapuu noorest peast külmakartlik ning vajab külmematel talvedel katet. Kubjal külmus katmata noor istik paar korda päris lumepiirini, aga siis tuli ridamisi soojemaid talvesid ja põõsas kosus. Praegu on ta paari-kümne aasta vanune ja üle kahe meetri kõrge. Karmimal talvel külmuvad ainult noored puitumata võrsetipud.

Varajane puhkeja

Parukapuu pungad pakatavad varakult, mõnel kevadel kahjustavad neid maikuu keskpaiku öökülmad. Siiski taastub põõsas kiiresti ja isegi õitseb. Väikesed kollased õied on püstistes harunevates pööristes ja puhkevad tavaliselt juuli alguses.

Parukapuu lehed meenutavad kujult kõige rohkem pistaatsia omi, tundes natuke nahkjad. Tüüpvormi lehed on kevadel puhkedes nõrgalt punakad, suvel sinakasrohelist ja sügisel kenad kollakaspunased.

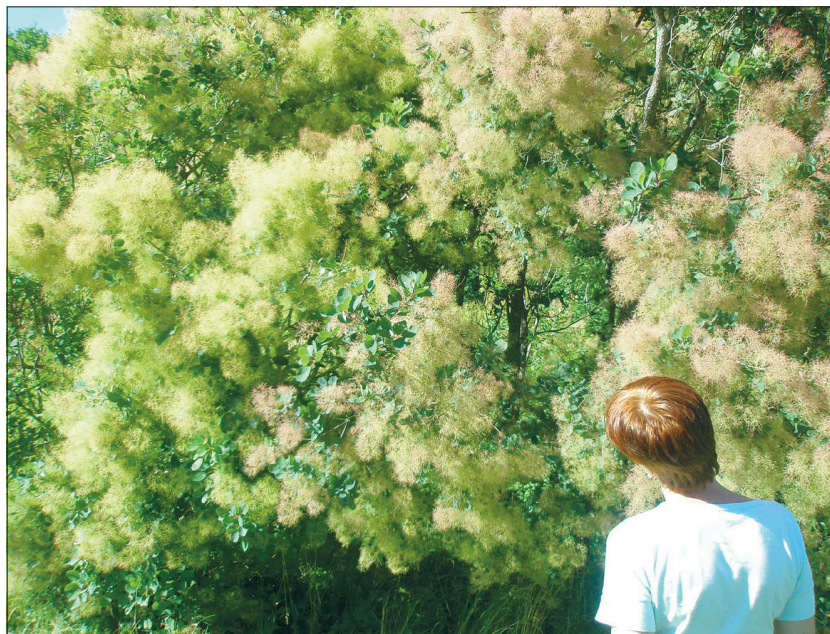
Viimastel aastatel on müügil olnud mitu punaselehist sorti: 'Royal Purple'i' lehed on tumepunased kogu suve, 'Rubrifoliusel' aga ainult puhkedes.

Sordil 'Purpureus' on lehed rohelised, kuid vilikond karmiinpunane. Viljad on väikesed ja üsna silmapaistmatud, koheva "paruka" moodustavad värvunud viljaraad.

Parukas puu otsas

Eemalt paistab, nagu oleks kogu põõsas kaetud koheva vahuga. Meie suves jääb parukapuu "parukas" tavaliselt nigelaks. Selle uhke vaatepildi nägemiseks tuleb sõita Riiga või – veel parem – Kuramaale. Ödusas üheksa mäe linnas Talsis (mille vana liivikeelne nimi olevat olnud Talusse) Tigulü mäe maastikupargis võib näha võimsaid, eri toonise viljaraagudega põõsaid.

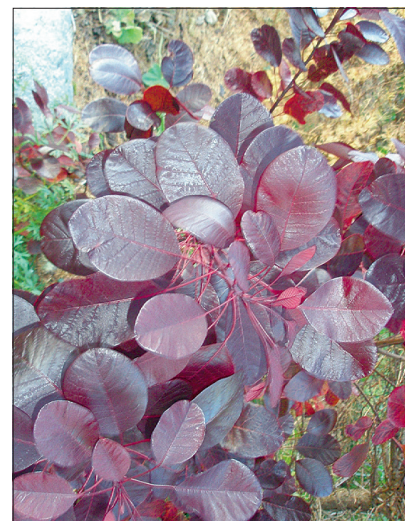
Meil parukapuu seemne valmimist oodata ei tasu, paljundada saab haljaspistikutega. Need tuleb lõigata juu-

Uhkete "parukatega" põõsaid näeb meist soojema kliimaga Kuramaal. Pildil parukapuu Talsi linnakeses.

Parukapuu õied puhkevad juuli algul.

Punaselehist sort 'Royal Purple'.

ni algul ja juurutada lavas – selleks kulub umbes kuu. Kui noored taimed esimese talve üle elavad, siis võib arvata, et neist saab asja.

Madalaid sorte on lihtne katta

Ka paaril järgmisel aastal ei teeks paha, kui põõsaalune sügisel korralikult multšida ja põõsas enne talve kergelt katta. Kasvupaigaks otsige parukapuule aias mõne soojem, kuivema mullaga päikesepaisteline koht.

Parukapuu punaselehist sordid on meil veel nõnda värsked, et nende talvekindluse kohta ei oska midagi

ütelda. Arvata võib, et paremini peavad nad talvele vastu linnas, kus on soojem mikrokliima, kasvukoht peab olema muidugi tuulevarjuline.

Madalaid sorte ei ole raske talvekülma eest kaitsta, praegu on ju saada igasuguseid kattedekangaid. Parukapuu tüüpvormil peaks aga kujundama tuheva püstise võra, mis talub paremini lumekoormat. Ühel sügisel olid meil esimese lume aegu põõsal veel kõik lehed küljes, nõnda murduski lumekoorma all ilus, umbes 7cm läbimõõduga haru.

REIN SANDER